

Stara orientalska lirika. Ur. Vasja Cerar. Zbirka Klasje. Ljubljana: DZS, 1991. sg. Lit auct I 5054/I,5

Najstarejša zapisana besedila na svetu, ki so vplivala na razvoj ev. kulture: Bližnji vzhod, Prednja Indija, Daljni vzhod = stara orientalska književnost.

Stara orientalska lirika:

- egipčanske, sumerske himne
- kitajske pivske pesmi
- japonski haikuji

besedila imajo nekaj skupnih značilnosti, čeprav so nastala v različnih narodnih skupnostih in v različnem času:

- stare kn, ki so skupaj s civilizacijo umrle
- pripadnost kulturnemu prostoru starega Orienta

poznati db, zg razmere, ne samo pesniška dela

pomanjkanje prevodov --> slabo poznamo tibetansko, nepalsko, kmersko, javansko, filipinsko kn

poznavanje stare ori kn osnova za boljše razumevanje zg in razvoja ev kn

SUMERSKO LIRSKO PESNIŠTVO

- stara Mezopotamija, 3. tisoč. pr. n. št.
- babilonsko-asirska kultura
- večina del v sumerskem j nastala 2000—1800 pr. n. št.
- prozne oblike: pregovori, poučni nasveti, basni, epske pesnitve (o mitoloških junakih, zg dogodkih, ki so jim pripisovali nadnaraven pomen – poplave, vesoljni potop)
  - ➔ Ep o Gilgamešu, 1200 pr. ali kasneje: napol zg, napol bajeslovni kralj mesta Uruk
- poezija verskega značaja: himne bogovom, žalostinke ob smrti vladarjev, uničenju templjev, mest, spokorniške, lj pesmi – niso izraz osebnega pesniškega čustva, sestavljene po ustaljenih molitvenih, deklamacijskih obrazcih
- izvajali ob spremljavi harfe, lire, bobna pri obredih, praznikih
- sumerski verz ni poznal rime, pesmi sestavljene iz kitic
- osnovno ritmično sredstvo ponavljanje besed, stavkov, verzov – paralelizem členov

Ljubezenska pesem za kralja Šu-sina

- ena od dveh sumerskih lj pesmi, odkritih 1951 v istambulskem muzeju
- Inanna (sum boginja lj in rodovitnosti) vabi kralja, naj se združi z njo v sveti poroki, ki je bila del novoletnega praznovanja
- obredna pesem
- peli v templju, v zboru, o spremljavi glasbila, plesali obredni ples
- ženin se primerja z levom, simbolom moči;
- lirski subjekt, ženska, ki se enači z Inanno, ga občuduje, hvali, vabi, naj se prepusti njenemu ljubkovanju
- veliko paralelizmov

PESNIŠTVO STAREGA EGIPTA

- najstarejši primeri iz 25. stol. pr.
- dve krizni obdobji, nastanek srednje (2000 pr.) in nove države (1600 pr)
- politični in kulturni vrh starega Egipta med 1500 in 1200 pr.
- v novi državi se razvije novoegiptovski kj
- slikovna pisava – hieroglifi; leta 1822 jo je razvozlal J. F. Champollion
- slovstvo religioznega, mitološkega značaja (opisi potovanj v onostranstvo, prošnje, nasveti za posmrtno Ž)
- večino besedil odkrili v grobnicah, piramidah
- **Knjiga mrtvih** – knjiga himen
- lj, delovne pesmi (*Pesem nosačev žita*), ki se navezujejo na konkretno izkušnjo
- prevladujejo himne Amonu, Ozirisu, reki Nil, faraonom
- za himne značilen čustveno vzvišen, svečan ton – paralelizem, refreni, besedne igre, aliteracije
- posebnosti sloga, zgradbe so imele verjetno magičen pomen

Ehnatonova *Himna sončnemu božanstvu*

- ena prvih v novoegiptovskem j
- avtor Amenofis IV. (preimenoval se je v Ehnatona – všečen Atonu)
- hvalnica Atonu, ki daje Ž vsem ljudem, ti pa ga častijo s svojim delom in žrtvovanjem za nj' namestnika na zemlji, za faraona
- neposreden odnos do stvarnosti
- realistični opisi vsakdanjega Ž
- vpliv pesmi v biblijskih psalmih

- občuduje in hvali Atona, kako je lep, bleščeč
- ko zaide, je vse v temi, ljudje spijo
- ko je dan in on obsveti zemljo, gredo ljudje delat, vse je veselo
- pozna ga samo Ehnaton, njegov sin
- odkar je zemljo ustvaril, jo je namenil svojemu sinu Ehnatonu in njegovi ženi, kraljici Nefretete

Pogovor razočaranega človeka s svojo dušo

- pesem obupa
- 2100 pr.
- nezadovoljstvo Čl z Ž, ki pa ni utemeljeno z db ali polit okoliščinami
- misel o samomoru, zato se pogovarja z dušo in njeno usodo, ki bi jo doletela po taki smrti
- Čl se odloči živeti do konca

- smrt je zmeraj pred menoj, v njegovih mislih

Začetek besed velike razveseljevalke srca

- 7 lj pesmi, 1200—1085 pr.
- 60 lj pesmi, iz časa nove dž
- razpoloženje različno: žalobno, resno, veseljaško
- odnos do lj teme svoboden, izrazito čuten

- zaljubljena v moškega, ki ji ne vrača lj
- mati ji svetuje, naj ga pozabi
- ko pomisli nanj, zboli od lj
- govori si, naj počaka, da bo on prišel k njej
- upa, da bo razum prevladal in se ne bo prepustila srcu

Pesem nosačev žita

- poleg umetne kn, ki so jo zapisovali na dvoru, tudi pesmi, ki so se ohranjale ustno med nižjimi sloji --> redko ohranjene
- 16.—14. stol. pr.
- delovna pesem
- ritmično izrazita
- vsebinsko preprosta
- namen spremljati ročno delo, podpirati ritem telesnih gibov
- peli v skupinah ali Pski
- poznajo jih vsa ljudstva

- kljub temu da delajo dan za dnem, da je pridelka polno, da so že vse kašče polne, njih še kar priganjajo; lačni so, sključeni, telesa so že otopela, so kot bron

STAROŽIDOVSKO PESNIŠTVO

- starožidovska in hebrejska kult se je razvila v 2., 1. tisočletju pr. v Kanaanu
- preplet semitskih, sumerskih, egiptovskih, huritskih vplivov
- celotna hebrejska lit. dediščina zbrana v Svetem pismu = zbornik zg, verskih, lirskih besedil, ki so prvotno služila ohranjanju židovske zg in krepitvi identitete izbranega naroda
- povezovalni značaj besedil
- postane jedro židovskega, krščanskega cerkvenega kanona (delitev na Staro in Novo zavezo)
- Stara v 7. stol. pr. z združevanjem, predelavo starejših obredni, prip. besedil
- prvotna verzija je imela 22 knjig (toliko je črk hebrejske pisave), kasneje 24, razdeljene v 3 skupine: Postava (5 Mojzesovih knjig)
- Preroki (8 knjig)
- Spisi (11 knjig)
- prevod v latinščino Vulgata, v gr Septuaginta
- dodane še gr knjige: Evangeliji, Dejanja apostolov, Pisma, Apokalipsa = Nova zaveza
- Stara zaveza: kronike, legende, miti, pregovori, himne, molitve, žalostinke, lj, svatbene pesmi

Jobova knjiga

- dramsko zasnovano besedilo
- Satanov dialog z Bogom, da bosta s trpljenjem skušala trdnost Jobove vere
- Job potrpežljivo prenaša izgubo premoženja, otrok, bolezen, zato mu Bog vrne prejšnje blagostanje, Jobove prijatelje pa ošteje, ker so dvomili v božjo pravičnost
- 42 poglavij, 3 deli: krajši prozni uvod, J' dialogi s prijatelji v verzni obliki, kratek prozni zaključek
- glavnina so J' tožbe, žalostinke, razmišljanja o usodi, pravici, trpljenju nedolžnih
- značilnost: izražanje in primerjanje razlilnih verskih in moralnih nazorov s pesniškimi izraznimi sredstvi
- poetičen izraz
- zvrst modrostne kn

Knjiga psalmov

- psalm: gr. pesem, peta ob spremljavi brenkala
- 4., 3. stol. pr.
- 150 himen, žalostink, molitev za petje v sinagogah, kasneje tudi v cerkvah
- tematski sklopi: nabožne hvalnice, ljudske žalostinke, kraljevski hvalospevi, osebne žalostinke, zahvalne pesmi
- avtorstvo več psalmov pripisujejo kralju Davidu
- najstarejši psalmi nastali pod vplivom kanaanskih spevov, staroegipt. himnike
- paralelizem členov zelo pogost

Psalm št. 104

- tematska podobnost s Himno sončnemu božanstvu
- Čl ima bolj neposredno razmerje do Boga; v Ehnatonovi samo faraon

Psalm št. 137

- nastal v času babilonske sužnosti
- ko je 587. babilonski kralj porušil Jeruzalem, je izgnal Žide v Babilonijo, s tem se je začela babilonska sužnost; trajala do 538, ko je perzijski kralj Kir dovolil, da se vrnejo v domovino
- najznačilnejša žalostinka v Knjigi psalmov

- Židje kot sužnji v tuji deželi se spominjajo Jeruzalema in si želijo maščevanja za Babilonce

Pridigar

- druga knjiga Stare zaveze, vprašanja o minljivosti človeškega Ž, o njegovem razmerju do Boga in stvarstva
- zbirka 8 pesmi
- avtor naj bi bil Salomon, vendar je zaradi vsebinske in jezikovne neenotnosti verjetno delo različnih avtorjev
- vpliv gr stoične in epikurejske filozofije

Vse ob svojem času

- za vse pride čas: za rojstvo, umiranje, delo, žalovanje, ples ...
- Bog je napravil vse;

Visoka pesem

- verjetno nastala z združitvijo večjega števila lj ali svatbenih pesmi
- 8 spevov = 117 kitic
- izmenično jih pojeta ženin in nevesta, povezujejo pa kratki odpevi zbora
- nekateri vidijo v ženinu Jahveja, zato razumejo pesem kot alegorijo o izraelski predanosti svojemu bogu
- drugi opozarjajo na posvetni, erotični pomen lj odnosa med ženinom (Salomonom) in neesto Sulamit

Žalostinke

- opisujejo padec Jeruzalema, razdejanje templja, začetek babilonskega suženjstva
- avtor naj bi bil prerok Jeremija, verjetno pa tudi drugi
- postale so obredne pesmi pri žalovanju in postu
- 22 kitic, kolikor je bilo črk stare hebrejske abecede, prve 4 imajo akrostih
- globoka žalost zaradi izgubljene svobode in upanja na povratek v domovino

Nesrečno mesto

- mesto je opustošeno, prazno, brez prebivalcev, zatiralci pa so veseli, Bog jo je pahnil v žalost in poslal prebivalce v sužnost

Lukov evangelij

- v Novi zavezi prevladujejo prozna dela: kronike, parabole, pridige, v verzni obliki le posamezne hvalnice in molitve

Magnificat

– Marijina zahvala za božje usmiljenje do nje in njenega naroda, ko ji je Elizabeta, mati Janeza Krstnika, povedala, da bo postala Jezusova mati

STARA ARABSKA LIRIKA

- kn se razvije v 6., 7. stol.
- predklasično obdobje: ljudsko pesništvo, pripovedništvo nomadskih beduinov
- obd. klasične muslimanske dvorne omike
- poklasično obdobje (12.—14. stol.): prefinjeni artizem in misticizem
- najbolj cenjeni poezija in kratko pripovedništvo (1001 noč)
- poezija temeljila na menjavanju dolgih in kratkih zlogov, rima, stalne pesniške oblike (gazela, kasida)
- avtorji: Šanfara, Abu Nuvas, Mutanabi

- Koran
- sveta knjiga islamske vere, temelj arabske db in kulture
- knjiga Mohamedovih modrosti, izrekov
- napisali prerokovi privrženci na podlagi ustnega izročila
- napisan v rimani prozi
- 114 poglavij, sur – razlika glede na tematiko, kraj, čas nastanka
- starejše sure so poučne, slog bližje pesniškemu, mestoma težko razumljiv, veliko pesniških figur (asonance, rime, ponavljanje)
- kasneje prevladuje razmišljanje o moralnih, db vprašanjih
- verzi so daljši, manj slikoviti, bolj zapleteni

- *V imenu boga, dobrotljivega, usmiljenega; 81. sura, ena izmed najstarejših*
- za vsakogar pride čas, ko bo izvedel, kaj si je zaslužil; lirski subjekt prisega, da koran prinaša pošten odposlanec, ki je vreden zaupanja; ljudje pa se morajo sami odločiti, komu bodo sledili; nad njimi je bog

PERZIJSKA LIRIKA

- Avesta – zbirka starih verskih pesnitev, poučnih besedil; brez um. vrednosti, pomemben kulturg, j dokument
- šele po 7. stol., po arabskem vdoru, uvedbi islama, hitrejši razvoj kn
- namesto kvantitativnega se uvede zlogovni verzni sistem, arabske pesniške oblike (gazela – ghaza = preja, tkanje; 6–30 verzov z rimo aa, ba, ca...xa), kasida – žalostinka ali satirična pesem v obliki gazele, rubai, 4-vrstičnica mističnega, moralno-poučnega ali svobodomislenega značaja s tremi enakimi rimami in enim nerimanim verzom (aaxa))
- tudi epsko pesništvo: iranska zg tematika in živahnost, posvetnost arabske dvorne poezije; Firduzi, Nizami

- **Omar Hajam**
- danes najslavnejši perzijski pesnik
- matematik, astronom, filozof
- v rubajijih predvsem o mysticizmu, pesimizmu, skepticizmu; moralno/fil sporočilo mora biti izraženo v nazornih podobah in enostavnem jeziku

- v senci s kruhom in pijačo, želi si njenega glasu in puščava se bo spremenila v raj, njen glas ga bo osrečil, narava bo dobila povsem drugačno podobo

- nekateri živijo bogato, skromno, varčno, delavno, drugi lahkotno, razsipno, toda vse čaka smrt, ob smrti smo vsi enaki in nič nas ne more obuditi nazaj v življenje

- užitje trenutka, sedanosti, vsi se spremenimo v prah, iz česar smo tudi nastali in takrat ne bomo mogli uživati življenja, vina, stanje, v katerega se povrnemo, je večno

- širil je modrost med ljudmi in spoznal, da se vse vrača v začetek, kot je prišel na svet, bo tudi odšel, vse je minljivo

- prignan je bil na svet, ne da bi vedel od kod, odgnan, ne da bi vedel kam, v vinu pa bo utopil spomin

- uživanje, pitje vina, kajti po smrti ni več življenja, vrnitev na ta svet ni več mogoča

- svet primerja s šahovnico, ljudi s figurami, Usoda pa ureja naša življenja in jih na koncu pospravi v škatlo

- **Hafis**
- zbirka njegovih gazel Divan
- lirika temelji na osebnem navdihu, mešanica hedonizma, izražena v erotičnih metaforah, in mističnega razpoloženja
- vrača se k starim temam o lj, vinu, minljivosti
- vedno nove pesniške podobe
- velik odmev pri ev pesnikih v romantiki (Goethe)

- Hafis preveč greši, da bi lahko prišel v nebesa, toda on odgovarja, da bo prišel s svojo lutnjo pred rajska vrata in z glasbo izvabil iz raja hurije (ženska bitja, ki jih Koran obljublja muslimanskim vernikom v onostranstvu), te mu bodo sledile na zemljo, kjer se bodo opijale z vinom in raj bo tako postal prazen, preselil se bo na zemljo, kjer bo kraljevala večna blaženost

- možnost besednega izražanja mu vliva življenje, prizna, da je grešil, toda ubesedoval je vsakodnevno bolečino človeka, s tem, ko je človek, pove, da je človekovo življenje težko, polno bolečine in trpljenja
- bogastva na svetu so vino, lj, ples, glasba in smrt

- nagovor svoji dragi
- ko bo umrl, bodo na grobu zrasli rdeči tulipani, znak njegove lj do nje in takrat naj pomisli, kako rad jo je imel, saj še sedaj, ko je mrtev, lj plamti v njegovem srcu

INDIJSKA LIRIKA

- prve himne v sanskrtu 2. tisoč. pr.
- **Vede**
- zbornik mitoloških, filozofskih, moralnih, lirskih besedil v prozi, verzih
- razlagajo nastanek sveta, pomen božanstev, verskih obredov
- 4 knjige, najstarejša Rigveda – v njej 1028 himen, posvečenih naravnim silam (zemlja, voda, ogenj), božanskim posebitvam
- ponavljanje ustaljenih molitvenih obrazcev
- *Himna Zemlji*
- v naravnih pojavih odkriva posebljene božanske moči
- zemlja je vladarica vsega, je kot božanstvo, naj mu da moč, blaginjo, naj ga osvobodi sovražnikov
- *Himna o Bivanju in Niču*
- filozofska razmišljanja o nastanku sveta, presežena s skeptičnim sklepom on vesoljni nespoznatnosti
- na začetku ni bilo ne bivanja ne nič ne nebes ne dneva ne noči ...
- bila je samo tema, voda povsod, bit je nastajala iz vročine
- sprašuje se, ali ve sploh kdo, kako je vse nastalo, kdo je ustvaril svet, mogoče ve to Najvišji, ki vse nadzira z nebes, mogoče pa tudi ne
- *Bhagavadgita – Gospodova pesem*
- fil, moralična pesnitev
- kot samostojna enota vključena v najboljše indijski narodni ep **Mahabharata**, ki opisuje boj med sprtima vladarskima družinama
- napisana v obliki pogovora med mladim vojskovodjem Ardžuno in bogom Krišno, ki nastopa v vlogi voznika njegovega bojnega voza
- Krišna miri A' strah s fil, psihološkimi razlagami človeškega duha, ki naj bi v obliki nesmrtnega bistva prehajal iz Ž v Ž
- A' hvalospev Krišni, ko se mu ta pokaže v podobi najvišjega bitja
- Ardžuna se obrača na Krišno, naj mu svetuje; ne ve, kaj naj stori, rad bi se maščeval svojim učiteljem, ker so ga prevarali, vendar ve, da bi imel slabo vest; žalosten je, da so ga opeharili; Krišna mu odgovarja, naj ne bo žalosten, da se je potrebno osvoboditi čustev, kajti le takrat je Čl pripravljen za nesmrtnost; A občuduje Krišno, njegovo neskončno moč, vsi ga občudujejo in trepetajo pred njim
- **Kalidasa** (4. ali 5. stol.)
- njegovo lirsko in dramsko delo predstavlja vrhunec indijske klasične lirike
- uveljavi se težnja po izvorni in osebni pesniški izpovedi
- poezija tistega časa nastaja pod vplivom prefinjene dvorne estetike, pisana v sanskrtu, ki ni bil več v rabi
- idejno in tematsko tradicionalno usmerjen, oblikovno vedno iskal nove slogovne različice
- epske, dramske pesnitve: *Šakuntala*

- lirski pesnitvi: Oblak glasnik – elegična lj poslanica, opisi indijskega podeželja, lj hrepenenje moža, ki je bil pregnan iz S in ločen od izbranke
- *Letni časi* – vsakemu od 6 indijskih letnih časov posvečeno eno poglavje, tradicionalni motivi iz Nve, značilnosti letnih časov, katerim išče primere z erotično vsebino
- **Amaru** (med 5. in 9. stol)
- predstavnik kasnejše klasične lirike
- lahkotni, enostavni verzi, sproščena pristnost
- *Na skrivni poti*
- podoba mladenke, olepšane z nakitom, ki se bo skrivaj sestala s svojim ljubim, LS pa jo sprašuje, zakaj neki jo je potem strah – če se ljubita, se ne sme ozirati na okolico, je ne sme biti strah
- *Snidenje*
- po dolgem času se srečata, se kar ne moreta nagovoriti, ko se znoči, besede utihnejo, toda ljubezen je še zmeraj tukaj, še zmeraj se ljubkujeta
- *Pogovor*
- izmenjava besed med moškim in žensko oz. dekletcem; ona je žalostna, se joče, on hoče vedeti, zakaj, če pa jo ima rad, ona pa se joče ravno zato, ker ve, da je ne ljubi
- *Zavrnjeno svarilo*
- prijateljica pravi ženski, naj ne bo lahkoverna, naj mu ne zaupa slepo, toda ona je noče poslušati – lj je slepa in gluha

KITAJSKA LIRIKA

- iz časa pred 6. stol ni ohranjeno nobeno delo
- pregovori, poučne legende, ni velikih mitoloških izročil niti junaških epov
- **Konfucij**
- pisec (urednik) 4 knjig, katerih moralna in politična določila so temelj kitajske kulture
- sestavil prvo antologijo kitajskih ljudskih pesmi
- **Shi jing**
- zbirka 305 pesmi neznanih avtorjev
- nastala iz političnih, vzgojnih motivov
- izmed 3000 izbral le tiste, ki so podpirale pravi red stvari: optimistično narodno zavest, zvestobo vladarjem, vestno opravljanje obredov
- lj, žrtvene, himnične, soc pesmi, nastale 1./2. tisoč. pr.
- oblikovne značilnosti: rime (aaba, abcb), ponavljanje, refren – tipična izrazna sredstva ljudskega pesništva
- razdeljene na kitice s stalnim št. verzov, verzi iz 4/8 zlogov oz. besed
- *Brezupna prošnja*
- LS je ženska, ki hodi za svojim ljubim, on pa je noče uslišati, ker je ne ljubi
- *Nenehavna vojna*
- vojna, ki traja in traja, vojaki padajo v boju, nihče ne more delati, ni hrane, ni obleke
- *Maščevanje*
- ljubimca prebudi petelinje petje, ne moreta verjeti, da je že dan in da se bosta morala ločiti, on naj vzame lok in naj se maščuje nad petelinom, ki ju je prebudil
- **Li Bai/Li Taipo**
- najslavnejši kitajski pesnik
- pisal pesmi, prozna dela in prozno-verske epske pesnitve
- motivi iz Nve, opisi jezerske vodne gladine, v kateri se lesketa mesečev odsev
- poglobljeno doživljanje Nve, vzvišenost pesniškega poslanstva, vinska, lj omama, minljivost Ža
- svoboda izraza, kršenje verzne ritma
- duhovno blizu taoizmu – preprosto, nedejavno Ž v skladu z Nvo in najvišjim vesoljskim načelom tao
- *Paviljon iz porcelana*
- podoba čudovitega paviljona na sredi ribnika, kjer pijejo bogati ljudje šampanjec, na gladini pa se vidi njihov odsev tako, da stojijo na glavi
- *Večna pesem*
- povezanost narave in pesnika, ko piše, gleda naravo in primerja svoje delo s podoma iz narave, sneg v naravi bo skopnel, toda njegov spev bo ostal

- *Pesem o minljivosti*
- reke se iztekajo v morje in nič se ne vrača, človek je vsak starejši
- človek naj uživa sedanost, naj se veseli, skrb pa naj prihrani za stara leta
- **Du Fu**
- več pesmi, posvečenih Li Baiju (bila sta sodobnika)
- stvarna lirika
- motivika, slog realistična
- obravnava moralna in db vprašanja
- oblikovna popolnost
- nove pesniške oblike
- pesniški ideal mu je bila ljudska poezija
- *Cesar*
- podoba cesarja, obkroženega z mandarini, ki razpravljajo o resnih stvareh, on pa misli na nekaj povsem drugega, na svojo ženo, ki ga čaka v uti iz porcelana, cesar čuti njen klic, njen vabeči vonj, njene vabeče ustne, zato prekine državniške pogovore in gre do nje
- *Na reki*
- podoba čolničarja, ki mirno plava na vodi, verjetno podoba za njegovo življenje, na nebu nekaj oblakov, kot se nebo zrcali v vodi, se v njegovem srcu zrcali podoba ljubice

JAPONSKA LIRIKA

- mlajša od kitajske; prevzela veliko j in kult pobud
- 8. stol. – napisana prva narodopisno-zg knjiga v Jap
- prva leposlovna dela, pesniške antologije (Deset tisoč listov – tri vrste pesmi, ki postanejo stalne pesn. oblike: *čoka*, *sedoka*, *tanka* ali *waka*, tematika različna: lj, narava, mesec, spomini na umrle, ironične, pivske, poduhovljene filozofske pesmi)
- **Kakinomoto Hitomaro**
- dvorni pesnik nižjega plemiškega rodu
- *Ob pogledu na truplo moža na otoku Samine v pokrajini Sanuki*
- *čoka*
- začne se s težje razumljivo metaoro, ki nas po eni strani pripelje v natančno določeno zemljepisno pokrajino, kjer se pesem dogaja, po drugi opozarja na njeno božansko lepoto, ki opozori na lepoto pesniške podobe same
- pripovedni slog
- motivi od širokih panoramskih celot do podrobnosti, o kateri želi pesnik govoriti
- zaključena z enim ali več odpevi v obliki petvrstične tanke, ki je delovala kot samostojna pesem
- **Macuo Bašo**
- začetnik in mojster *haikuja* – trivrstična pesniška oblika – 5—7—5 zlogov, drobne podobe, doživetja, preprosto opisana
- delujejo kot bežen vtis, impresija, bogata raznolikost čustev

- pomembna razpoloženska oznaka je letni čas, obdobje dneva, oboje skoraj zmeraj omejeno